

KULTUR.

Riccardo Muti får Birgit Nilsson-priset. Bravo, säger DN:s Martin Nyström om valet av den italienske världsdiregenten. SID 2

FOTO: SCANPIX

ANN HEBERLEIN: "Jag är böjd att hålla med Karen Armstrong. Det talas alldeles för mycket om Gud, på ett ytligt och banalt sätt." SID 6

Hudnära skräck

Huden är konstnären Anneé Olofssons ämne, metod och material. Just nu visas hennes utställning "The face of all your fears" på Kulturhuset i Stockholm. Sid 8

FOTO: ANNEÉ OLOFSSON (BILDEN ÄR NÅGOT BESKUREN.)

118 800

**SUPERBILLIG
NUMMERUPPLYSNING**

KRITIK KONST

I verken på Kulturhuset i Stockholm har Anne Olofsson använt sin egen och sina föräldrars kroppar. Här "Where the heart is", "Re mains" och omtalade "A demon's desire".

FOTO: ANNEE OLOFSSON

Hudnära om fasan för åldrandet

Anne Olofssons utställning på Kulturhuset handlar om kroppsfixering och rädslan för att bli gammal. Jessica Kempe drabbas av en uppriktig men klugen bildvärld.

UTSTÄLLNING

"The face of all your fears"
Anne Olofsson
Kulturhuset, Stockholm.
Visas t o m 15/5.

KAMERAÖGAT NÄR BARA till verklighetens yta, inte under den. Endast med montage, iscensättning och bildbehandling kan fotografen berätta vad som utspelar sig innanför

det yttre. Dagens spektakulära foto-konst håller sig gärna till ytorna, till rena färger, till storskaliga och glansiga registreringar av ansikten, kroppar, ting och natur. Detta med en lockande finish hämtad från varu-, mode- och Hollywoodestetiken – eller lånad från konsthistorien.

Anne Olofsson tillhör den nya generationens undersökande fotokonstnärer och är representerad

i Moderna museets nya fotohängning. Hennes senare foto- och videokonst, nu stort presenterad på Kulturhuset, utgår från bilden av huden. Kroppens ytskikt tycks vara hennes motiv, metod och material. Kroppskräck och kroppsfixering är hennes tidsenliga ärende. I sina självbiografiska och mytologiska laddade foto- och filmberättelser ställer hon sin egen unga, släta kropp och sitt långa guldblonda hår mot föräldrarnas äldre kroppar och gränande lockar, och den äldsta generationens åldrande skinn.

Men, invänder jag på utställningen, skinnen är ett dåligt vittne. Överhuden säger inte mycket om människan under den. En tät hud-

kostym sluter hårt om kroppens innandöme. I "Be witched" (2011), Anne Olofssons jättebild av en äldre kvinnas utsträckta blåstrimmiga ben, exponeras fasan och fascinationen för den tunna hud som får blodkärl och skelett att synas. En orättvis rysning kan tyckas. Att kroppen visar sig betyder ju liv, inte död. Inte hos Olofsson. I hennes krackelerade självporträtt vittnar livet ner – lika obehagligt som fernissan i de renässanstavlor som utgör hennes förlägg.

Här backar jag, villrådig. Så fungerar inte en levande kropp. Så betar sig bilden av kroppen. Anne Olofssons konst ser ut att handla om smärtsamma kroppsliga erfara-

renheter men ger samtidigt kameran makt att definiera dem. De stora händer som i bilden "Skinned" (2002) placerar sig under kvinnans vita tröja och blanka hårsvall stannar vid en vacker tybild där det är svårt att veta nävarnas betydelse. Ljuvt sinnesminne eller vidrigt övergrepp? I självporträttet "The trill is gone" (2002) syns en annan öppenhet. I den här sorgsna videoloopen är det konstnären själv som betraktar, becksvalt i synen.

DET ÄR INTE LÄTT att orientera sig i Anne Olofssons motsägande blandning av glamour och feministisk kritik, av shoppingestetik och Cindy Sherman-referenser, med en

dualistisk pendling mellan oskuldens kritiska och förgänglighetens kolsvarta färgspråk.

Besvärjande ytor, sexuellt våld och rädsla för åldrandet är bara några av hennes ämnen. På ett annat berättarplan skildras vuxenhetens ensamhet och en långtan tillbaka till föräldrarnas omhändertagande. På ett tredje plan beskriver Anne Olofsson något helt annat. Där handlar hennes iscensättningar om begäret att tävla med modern om faders kärlek, om den vuxna dotterns förförande skönhet och det lilla barnets lyckliga förevisande av sin nakna kropp.

Här finns en uppriktighet som drabbar. Men inte oblandat. Här finns också ett posande drag som snarare gör mig till en snärjd betraktare av konstnären själv än av hennes verk. Man kan inte låta bli att liksom tjuvtitta på hennes person, följa hennes välformade rygg och det tillbedjande innehållit i hennes älskars kärleksbrev som modern läser högt ur på dotterns nybäddade sängkant.

Kanske beror min indragna position på att Anne Olofsson njutningsfullt visar upp samma kvinnoideal som hon kritiserar och därmed reproducerar samma ytestetik som hon granskar.

de filmrekonstruktion "A demon's desire" (2011) där hon undersöker hur det kan ha gått till när musikgruppen Scorpions år 1976 lät ett naken flickebarn posera på omslagsbilden till albumet "Virgin killer". Olofsson har spårat och visar originalbilden. I hennes film spelar en vuxen kvinna med små söta bröst det aningslösa barnets roll, omgivet av höga mörklagda personer och en manlig fotograf. Olofssons filmkamera rör sig både oroligt och lystet utmed de vuxnas ben. Beträktaren tittar in, i barnhöjd.

Det är på samma gång hjärtskärande och förrädisk inbjudande. Ur barnperspektiv beskriver filmen en brutal exploatering av en

uppspelt liten flicka. Ur betraktarperspektiv upprepas det visuella övergreppet. Avskräckande, bra och nödvändigt, visst! Samtidigt hamnar Olofssons kritiska men haltande verk i konstfilmens ofrånkomliga fälla: att både vara avslöjande subjekt och estetiskt konstobjekt. Hur hanterar man det?

I konstnärens skulpterade version av Scorpionomslaget flicka är denna fråntagen sitt kön. Mellan hennes ben syns bara en slät yta. Igentäppt.

Det är inte jag som är ambivalent. Det är Anne Olofssons bildvärld som är jätteklugen.

JESSICA KEMPE
konst@dn.se

Skrattande Buddha. Konceptkonst med humor och andlighet.

UTSTÄLLNING

"J O Mallander, in short"
Index, Stockholm.
Visas t o m 27/3.

"JAG INTE SKRIVIT DENNA BOK. Jag har inte ens läst den." Så lyder den skälmiska baksidestexten på J O Mallanders "Läsdrama" – en utgåva av Odysseen från 1979 som fått nya vita pärmar, där en vit kanin sticker ut. Det är lätsamt och humoristiskt.

Så långt man kan komma från en referenstung konceptkonst som tar sig själv på för stort allvar.

Det är därför en sann fröjd att se J O Mallanders soloutställning på galleri Index, för här är två så disparata företeelser som humor och andlighet tätt sammanslingrade.

På en vägg kan man ta del av en dialog mellan två frimärken som representerar Marx och Engels. På en annan hänger en vertikal

textremsa. Längst upp står det: "This is the story of the falling Ossy." Snäppet under kommer en ström av "Ossyn" som stöter på en mening längst ned som lyder: "This is the story of the rising Ossy." När konstnären var liten kallades han Ossy, så verket kan ses som ett tveeggat självporträtt som låter betraktaren bestämma om han faller eller inte.

Och i ett hörn reser sig en röd tråd fastspänd mellan golv och tak, som heter just "Röd tråd". Ett både bokstavligt och metaforiskt verk, för vad

"Läsdrama" av J O Mallander.

rens evighetskolonn som förbinder jorden och himlavalvet, det synliga och det osynliga. Samma sak gäller Mallanders tråd. Om man tittar

tillräckligt länge på den så försvinner den.

Mallander framstår som en skrattande Buddha som skådat varats innersta väsen och nu roas av människans fåfängliga försök att klamra sig fast vid tingen, och i viss mån även orden. I en tid där ord blivit lika med makt och ting lika med en konsolidering av denna makt är J O Mallanders hållning viktigare än någonsin.

SINZIANA RAVINI
konst@dn.se

Tidskriften OEI#52 handlar om svensk konceptkonst och bland andra J O Mallander.

Banala klichéer blir suggestiva bilder

Nyligen blev jag påmind om en gammal klasskompis som dog i sviterna av ett långvarigt missbruk. Men det jag minns mest är alla affischer på nakna tjejer i hans pojkrum och kassettdorralen där han mödosamt tecknat logotyperna för metalband som Iron Maiden, Black Sabbath och Judas Priest.

Det är en estetik som lever vidare. I Ragnar Perssons utställning "Feel the darkness" på Kulturhuset (t o m 27/3) finns alla de klas-

siska attributen, från dödsallar till uppochnedvända kors och ylande yarghuvuden.

Men i Perssons eklektiska bildvärld samexisterar de grabbiga motiven med känsligt utförda teckningar av blommor, hästar och småfåglar. Tjejeerna i hans bilder gestaltas både som attraktiva objekt och som viljestarka subjekt. Det gör hans bilder suggestiva och androgyna, de banala klichéerna nöts mot varandra och skapar nya betydelse.

Flera av figurerna i Perssons teckningar och collage befinner sig i ett kargt landskap som för tan-

karna till den amerikanska white trash-filmen "Winter's bone", med dess glämliga höstbilder och lortiga realism. Och precis som många av dagens svenska band bygger vidare på musikens americana-tradition rör sig Ragnar Persson i ett popkulturellt idéländskap som känns lika aktuellt på båda sidor av Atlanten.

Det enda man kunde invända mot är att utställningen är för liten och inklämd i Kulturhusets botenplan, men det kompenseras å andra sidan av den generösa boken med samma namn.

BO MADESTRAND

Teckning av Ragnar Persson.

Nils Hansson: Så dödades oskulden.

I DEN AKTUELLA barnporr-debatten påpekas ofta hur oskuldsfullt man såg på barn och nakenhet för bara några decennier sen. Man tar exempel från tvåreklam, Astrid Lindgren-filmer och annat som var okontroversiellt då men vore omöjligt i dag. Läs till exempel Jens Liljestrands långa och djupt tankeväckande artikel i Fotografisk Tidskrift (nr 1/2011) om hur den allt intensivare kampen mot barnporno-grafi kommit att förändra – möjligen förstöra – allas vårt sätt att se på barn, nakenhet, oskuld och skönhet.

"Virgin Killer" i snällare nytgåva.

Men redan i mitten av 70-talet väckte det tyska hårdrockbandet Scorpions omslag till albumet "Virgin killer" stor upprördhet. Och visst är det en magstark bild. Att titeln "oskuldsdödare" i själva verket är tiden, som berövar oss alla vår ursprungliga oskuld, märks knappast på detta omslag där en naken, tioårig flicka intar en utvinkningspose samtidigt som hennes kön döljs av splittrat glas.

SJÄLVA KONCEPTET lär ha varit skivbolagets, och att det skulle bli uppståndelse var meningen. I många länder kunde skivan bara säljas i ett alternativt konvolut med en vanlig bild på gruppen – som snart blev det officiella omslaget. Men uppmärksamhet gav det, och på sin väg mot världssuccé skulle Scorpions fortsätta med utmanande skivomslag i flera år till.

Ändå tror jag att det även här finns en skillnad i tidsatmosfär, att uppståndelsen skulle ha blivit avsevärt mindre utan detta sönderslagna glas och denna våldsamma titel. Att själva kombinationen var nyckeln. I dag skulle samma bild ge mångfalt starkare reaktioner, redan utan alla våldskopplingar.

Det är inte jag som är ambivalent. Det är Anne Olofssons bildvärld som är jätteklugen.

SISTA CHANSEN! Ögonblick som kan förändra historien

Sju år efter mediestormen kring "Snövit och sanningens vassinn" har Dor Feiler och Gunnilla Sköld Feiler bearbetat både verket och traumat det gav.

Passagen i Linköping visar 23 verk av makarna Feiler (t o m 19/3), varav nio gemensamma. Central är modellen där de fryser ögonblicket innan den israeliske ambassadören vandaliserade ovannämnda installation. BIRGITTA RUBIN